

Valmis?

Helle Ruusing, Riigikogu Kantselei infotalituse infonõunik

Peatoimetaja veerg

Tänavu 20. augustil möödub kaksikümmend aastat päevast, kui Eestist sai taas iseseisev riik. Praegu kipuvad paljud arvama, et Eesti riik on valmis. Tõsi on see, et oleme kahekümne aasta jooksul oma arengus pika tee maha käinud. Enamasti me enam täpselt ei mäleta olusid, millest liikuma hakkasime. Tagasi vaadates võib öelda, et oleme valinud õige kursi ja meil on õnnestunud seda kurssi hoida. Meie väike ja avatud majandus on olnud võimeline kiiresti ja paindlikult muutustega kohanema, oleme saavutanud hulga välispoliitilisi eesmärke. Meie lapsed saavad väga hea hariduse, meie tervishoiusüsteem toimib, meil pole keegi piltlikult öeldes paljas ega näljas. Kuidagi ei saa aga öelda, et meie riik on valmis. Ammugi pole meist saanud igav Põhjamaa. Võiksime hoopis küsida: kas arengud mõnes valdkonnas pole jõudnud teatud punnseisu, millest väljumiseks on tarvis teha muudatusi? Kaksikümmend aastat tagasi oli liialdamata iga eestlane rahvusvaheliste suhete ekspert. Oskasime arenguid meie naaberriikides ja kaugemalgi oma huvides kasutada. Tookord oli meil oma eesmärkide saavutamisel kindlasti kasu erakondadevahelisest kokkuleppesest, et Eestil on üks välis- ja julgeolekupoliitika. Meie välissteenistus on teinud sageli oma võimete piiril väga head tööd. Kahetsusväärne on aga see, et välisasjad on muutunud elitaarseks ja kapseldunud valdkonnaks. Nüüd, kaksikümmend aastat hiljem, peaks olema normaalne, et ka Eesti välispoliitilistes valikutes toimub –ühiskonnas debatt. Rahvusvahelised suhted pole ala, milles valikud ja vastused küsimustele oleksid ühesed. Debati pidamiseks on tarvis suuremat asjatundlikkust ja huvi. Huvi puudus tingimustes, kus maailm on meie jaoks palju rohkem lahti kui kahekümne aasta eest, tundub mõneti loogikavastane. Väike rahvas ja riik ei tohiks endale lubada luksust maailma asjadega mitte kursis olla.

Vanameister Oskar Lutsu appi võttes kirjutab vaimukas essees “Eesti välispoliitika kolmas faas – argipäev” välispoliitika arengutest viimase kahekümne aasta jooksul ja praegustest eesmärkidest välissteenistust läbi ja lõhki tundev Matti Maasikas, kes ise oli mõnda aega Euroopa Komisjoni teenistuses.

Aasta algusest on maailma avalikkust üllatanud vastuhakud, rahutused – kui soovite revolutsioonid – Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas. Tegelikult pole midagi üllatavat selles, et autoritaarsed režiimid oma sisemiste lahendamata probleemide tõttu varem või hiljem kokku varisevad. Teame seda omast käest. Juba on jõutud tõmmata paralleele araabia kevade ja 1989. aastal Ida-Euroopas alanud demokraatlike muutuste vahel. Siiski on sarnasused pigem pinnapealsed kui sisulised. Rahvusvahelisel kogukonnal tuleb lähiaastatel oma pilk suunata araabia maailma, toimuva mõistmiseks tuleb seda piirkonda palju paremini tundma õppida. Meeles tuleks pidada, et järgnevates arengutes on määrav nende riikide ja rahvaste endi tahe ja alles seejärel rahvusvahelise kogukonna tegevus. Araabia kevade lootustest, ootustest ja ohtudest rääkisid ajakirja vestlusringis kolm välispoliitika eksperti – Marko Mihkelson, Erik Männik ja Hannes Hanso.

Märtsikuiste valimiste järel saime uue Riigikogu, parlamenti pääses neli parteid. See on taasiseseisvunud Eestis väikseim arv parlamendi erakondi. On see hea või halb, on seda vähe või palju? Kas debatt Riigikogus muutub sisulisemaks, kui on olemas selge koalitsioon ja selge opositsioon? Sellele saame vastuse nelja aasta pärast. Ma siiski ei usu, et saaksime välistada tulevikus uute tugevate poliitiliste jõudude teket või olemasolevate pooldumist.

Tartu ja Tallinna ülikoolide teadurid kirjutavad käesolevas numbris põhjalikult valijate

käitumise motiividest XII Riigikogu valimisel.

Teema, milles Eesti ühiskonna hoiakuid kuidagi tänapäevaseks pidada ei saa, on suhtumine võrdõiguslikkusesse. Iga kord, kui keegi tõstatab teema võrdsete võimaluste puudumisest kas osalemisel avalikus poliitikas, tööjõuturul või mõnes muus valdkonnas, lõpeb debatt üsna kiiresti tõdemusega, et meie ühiskond ei ole muutusteks valmis. On tõepoolest liiast loota, et praegu juhtivatel positsioonidel olev 40–50-aastaste põlvkond oma valikutes ja arusaamades väga põhjalikuks pöördeks valmis oleks. Ilmselt peame ootama, kuni kasvab peale põlvkond, kes poleks kinni vanades, kohati lausa 19. sajandist pärit mõttestampides. Kui pole enam imelik ja erandlik, et mees seisab meeste ja naiste võrdse kohtlemise eest. Seni peab nentima, et 20 naist vastses parlamendis ja üks naisminister ei ole euroopalik tulemus. Ajakirjas kirjutab soolisest palgalõhest Praxise analüütik Pirjo Turk ning soost Riigikogu valimisnimekirjade koostamisel Dublini Ülikooli doktorant Mirjam Allik.

Lugeja leiab käesolevast numbrist artikleid majanduskriisi õppetundidest, kohaliku omavalitsuse rahastamisest, andmekaitsest ja julgeolekuasutuste parlamentaarsest järelevalvest ning OECD soovitusel Eesti riigivalitsemise parandamiseks. Ajakirja eelretsenseeritud artikkel käsitleb parema õigusloome põhimõtete rakendamist sisejulgeolekupoliitikas.

Tsiteeriks in lõpetuseks essee autorit Matti Maasikat:

“Argipäev ei ole tegelikult midagi halba või ohtlikku. Vastupidi, soov stabiilsuse, rahuliku elu järele on inimloomusele igiomane. Polnud ju ka “Argipäeva” raamatu peategelaseks tõusev Kiir mingi luuser, vaid igati toimetulev keskklassi esindaja! Küll peame hoolitsema selle eest, et koduses vaikelusoovis ei laseks me silmist ümbritsevat keskkonda, oleksime piisavalt teravate kõrvadega ning kohanemisvõimelised. Sest kohe, kui Paunveres liiga vaikseks jääb, viskab Libe ikka mõne krutsiku sisse.”